

Ekonomiutskottet

Regeringens proposition till riksdagen med förslag till lag om ändring av lagen om temporärt bränslestöd för företag inom transportsektorn

INLEDNING

Remiss

Regeringens proposition till riksdagen med förslag till lag om ändring av lagen om temporärt bränslestöd för företag inom transportsektorn (RP 188/2022 rd): Ärendet har remitterats till ekonomiutskottet för betänkande.

Sakkunniga

Utskottet har hört

- industriråd Mikko Huuskonen, arbets- och näringsministeriet
- servicechef Mari Selviranta, Statskontoret
- ledande ekonom Riku Buri, Konkurrens- och konsumentverket
- verkställande direktör Matti Peltola, Koneyrittäjät ry
- direktör Petri Murto, Finlands Transport och Logistik SKAL rf
- sakkunnig inom trafikpolitik Emma-Stina Vehmanen, Företagarna i Finland rf.

Skriftligt yttrande har lämnats av

- arbets- och näringsministeriet
- Statens ekonomiska forskningscentral
- Helsinki Graduate School of Economics
- Hamnoperatörerna rf
- Finlands näringsliv rf
- Linja-autoliitto
- Centraförbundet för lant- och skogsbruksproducenter MTK
- Skogsindustrin rf
- Byggnadsindustrin RT rf
- Suomen Taksiliitto ry
- Teknologiindustrin rf.

PROPOSITIONEN

I propositionen föreslås det att lagen om temporärt bränslestöd för företag inom transportsektorn ändras.

Betänkande EkUB 20/2022 rd

Genom lagen kompenseras den plötsliga höjning av priset på flytande bränslen som orsakats av de av Ryssland i februari 2022 inledda krigshandlingarna mot Ukraina. I samband med riksdagsbehandlingen av lagen ansåg riksdagen att regeringen bör bereda en proposition om att stödet ska omfatta också företags användning av brännolja. Det är förbjudet att använda brännolja för trafiktransporter, vilket innebär att stödet riktas till arbetsmaskiner. På samma sätt som inom transportsektorn har prisutvecklingen gjort att företagen hamnat i en svår situation, vilket i sin tur kan ha en spridningseffekt på upprätthållandet av Finlands försörjningsberedskap. Temporärt brännoljestöd för företag ska kunna erhållas för tre månader (februari–april 2022) på motsvarande villkor som de som i lagen anges för bränslestöd för transportföretag. Det föreslås att Statskontoret ska vara statsbidragsmyndighet. Som lagens rättsliga grund tillämpas Europeiska kommissionens meddelande om tillfällig krisram för statliga stödåtgärder till stöd för ekonomin till följd av Rysslands angrepp mot Ukraina. Lagen tillämpas inte på primärproduktion inom jordbruket som har en annan rättslig grund enligt EU-rätten och omfattas av separata stödprogram. Lagen tillämpas inte på uppvärmning av fastigheter med brännolja.

Den föreslagna lagen avses träda i kraft den 1 november 2022.

UTSKOTTETS ÖVERVÄGANDEN

De stigande bränslepriserna efter Rysslands invasion av Ukraina har lett till ett behov av att kompensera för den plötsliga och kraftiga kostnadsökningen inom transportsektorn. Vid behandlingen av regeringens proposition om temporärt bränslestöd till transportföretag (RP 92/2022 rd) föreslog ekonomiutskottet i sitt betänkande (EkUB 15/2022 rd) ett uttalande om att lagen snabbt ska kompletteras med stöd för användning av brännolja. Riksdagen godkände följande uttalande (RSv 83/2022 rd).

"Riksdagen förutsätter att statsrådet skyndsamt utarbetar en utredning och vid behov en proposition om huruvida det inom ramen för det reserverade anslaget är möjligt att stödja de aktörer som använder lätt brännolja och som för närvarande inte omfattas av transportstödet enligt propositionen och att statsrådet vid behov också lämnar en notifikation till kommissionen."

Vid bestämmandet av stödets storlek enligt propositionen används beräkningsgrunderna för bränslestödet för transportsektorn, vilka beskrivs ingående i regeringens proposition 92/2022 rd. Ersättningen ska vara 5 procent av företagens brännoljekostnader för februari–april 2022. Enligt utredning behövs det inte någon särskild notifikation när stödet motsvarar villkoren i det mer omfattande stödprogrammet för notifikation av stöd till Ukraina (SA.103159). Lagen ska inte tillämpas på verksamhet inom primär jordbruksproduktion som har en annan rättslig grund enligt EU-rätten och omfattas av separata stödprogram.

Ekonomiutskottet anser att syftena med den föreslagna lagstiftningen är motiverade och att principerna är ändamålsenliga. Utskottet tillstyrker lagförslaget med de preciserande ändringar som framgår av detaljmotiveringen.

Betänkande EkUB 20/2022 rd

Ekonomiutskottet betonade tidigare i sin bedömning av bränslestödet (EkUB 15/2022 rd — RP 92/2022 rd) att den kraftiga höjningen av bränslepriset lett till motsvarande negativa konsekvenser inte bara för transportbranschen (med trafiktillstånd) utan också för de branscher som använder lätt brännolja. Även dessa branscher kan anses vara betydelsefulla för försörjningsberedskapen i samhället. De föreslagna bestämmelserna utgör ett svar på denna angelägna fråga gällande arbetsmaskinssektorn. Utskottet menar att de är motiverade med tanke på rättvisa och likabehandling av företag.

De sakkunniga som hörts i utskottet har till viss del haft olika uppfattningar om det föreslagna stödsystemets legitimitet och den föreslagna stödnivån. Å andra sidan har det ansetts motiverat och nödvändigt att utvidga stödet. Det har också lagts fram förslag om att höja stödnivån till 8,5 procent i fråga om både bränsle- och brännoljestödet. Enligt utredning kan en betydande del av de 75 miljoner euro som reserverats för stödet i den andra tilläggsbudgeten 2022 bli oanvända då stödnivån ligger på 5 procent enligt den gällande lagen och propositionen. Å andra sidan har det framförts att det inte ens behövs något stöd av det slag som nu föreslås; i ljuset av forskningsdata och marknadsläge kan man anta att transportföretagen kan överföra de höjda rörliga kostnaderna till sina priser.

Vid bedömningen av en ändamålsenlig stödnivå påpekar utskottet att uppskattningarna av det slutliga stödbeloppet är förenade med betydande osäkerhet, särskilt i fråga om det nu föreslagna stödet för arbetsmaskiner. Detta beror på att det inte finns tillgång till motsvarande registeruppgifter om arbetsmaskinsföretagen som om transportföretagen. Uppskattningen har gjorts via den totala försäljningen av brännolja, och det slutliga stödbeloppet påverkas också av hur aktivt företagen kommer att söka stöd. Ekonomiutskottet anser att stödnivån enligt propositionen, motsvarande det tidigare bränslestödet till transportföretag (RP 92/2022 rd), är motiverad också i fråga om arbetsmaskinsföretag.

Utskottet understryker att det för stödsystemets legitimitet är viktigt att systemet är avsett att vara ett noggrant riktat, snabbt och temporärt stöd i en situation där företagens verksamhetsbetingelser på grund av yttre omständigheter har försvårats kraftigt och utan förvarning. Stödsystemen får däremot inte skapa förväntningar inför framtiden på samma sätt som prejudikat, och utskottet betonar att stödsystemen inte i stor skala får eliminera riskerna i företagsverksamheten. I det aktuella läget anser utskottet att stödsystemet och en utvidgning av det i enlighet med propositionen är motiverade.

I samband med sakkunnigutfrågningen framgick det dessutom att den föreslagna formuleringen i 3 a § och hänvisningen till bränsleavgiftslagen kan leda till att traktorer nästan helt och hållet utesluts från stödsystemet. Detta har inte varit avsikten, så utskottet föreslår att bestämmelsen preciseras.

DETALJMOTIVERING

3 a §. Temporärt bränslestöd för arbetsmaskinföretag. Utskottet föreslår att paragrafen kompletteras så att det framgår att också brännolja som används i traktorer omfattas av stödet. Stöd kan således beviljas också för brännolja som används i traktorer, om inte något annat följer av la-

Betänkande EkUB 20/2022 rd

gens tillämpningsområde enligt 1 §, bestämmelserna i 3 a §, de hinder för beviljande av stöd som anges i 4 § eller något annat som föreskrivs någon annanstans i denna lag eller i någon annan lag. I 3 mom. i den finska versionen görs en ändring av teknisk natur som förtydligar ordalydelsen. Ändringen påverkar inte den svenska texten.

FÖRSLAG TILL BESLUT

Ekonomiutskottets förslag till beslut:

Riksdagen godkänner lagförslaget i proposition RP 188/2022 rd med ändringar. (Utskottets ändringsförslag)

Utskottets ändringsförslag

Lag

om ändring av lagen om temporärt bränslestöd för företag inom transportsektorn

I enlighet med riksdagens beslut

ändras i lagen om temporärt bränslestöd för företag inom transportsektorn (763/2022) 1 § och *fogas* till lagen en ny 3 a § som följer:

1 §

Tillämpningsområde

I denna lag föreskrivs det om partiellt ersättande av den höjning av bränslepriset som orsakats av krigsläget i Ukraina för företag som är verksamma i Finland och som idkar transport på landsväg genom att bevilja dem statligt stöd som Europeiska kommissionen efter särskild anmälan har godkänt som förenligt med den inre marknaden (*temporärt bränslestöd för transportföretag*) samt om brännoljestöd (*temporärt brännoljestöd för arbetsmaskinföretag*).

Lagen tillämpas inte på företagsverksamhet inom primär jordbruksproduktion, fiskerinäring eller vattenbruk eller på kredit- och finansieringsverksamhet.

På bränslestöd och brännoljestöd tillämpas dessutom statsunderstödslagen (688/2001). Bestämmelserna i 2 och 3 § i denna lag tillämpas inte på brännoljestöd.

3 a §

Temporärt brännoljestöd för arbetsmaskinföretag

Statskontoret kan på ansökan bevilja ett företag brännoljestöd för arbetsmaskinföretag, om inget av de hinder för beviljande av bränslestöd som anges i 4 § gäller företaget.

Betänkande EkUB 20/2022 rd

Med arbetsmaskiner avses maskiner som körs eller förflyttas och som inte är manuella. Arbetsmaskinerna ska inte omfattas av bränsleavgiftsskyldigheten enligt bränsleavgiftslagen (1280/2003). **Brännolja som används i traktorer omfattas dock av stödet.**

Företaget ska i sin ansökan uppge kostnaderna, exklusive mervärdesskatt, för sådan lätt brännolja som det köpt och använt i arbetsmaskiner under stödperioden. Ersättningen är 5 procent av de mervärdesskattefria kostnaderna. Ersättningen gäller inte kostnader för användning av brännolja vid förflyttning av arbetsmaskiner på annat sätt än med traktorer eller kostnader för användning av brännolja för uppvärmning.

Företaget ska visa att det ägt eller innehaft arbetsmaskinerna under stödperioden och att brännolja använts i dem.

Stöd vars belopp understiger 250 euro betalas inte. Om det sammanlagda beloppet av brännoljestödet och det bränslestöd enligt 3 § som ett företag ansökt om samtidigt som det ansökt om brännoljestöd uppgår till minst 250 euro, betalas stöden emellertid.

Brännoljestödets maximibelopp per koncern är 400 000 euro. Om ett företag samtidigt har ansökt också om bränslestöd enligt denna lag, kan det sammanlagda beloppet av stöden per koncern inte överstiga detta maximibelopp.

Denna lag träder i kraft den 20 .

Helsingfors 7.10.2022

I den avgörande behandlingen deltog

ordförande Sanni Grahn-Laasonen saml
vice ordförande Katri Kulmuni cent
medlem Atte Harjanne gröna
medlem Mari Holopainen gröna
medlem Hannu Hoskonen cent
medlem Eeva Kalli cent
medlem Pia Kauma saml
medlem Matias Mäkyne sd
medlem Raimo Piirainen sd
medlem Minna Reijonen saf
medlem Janne Sankelo saml
medlem Hussein al-Tae sd
medlem Veikko Vallin saf
medlem Tuula Väättä sd
medlem Johannes Yrttiaho vänst
ersättare Juha Mäenpää saf
ersättare Heikki Vestman saml.

Betänkande EkUB 20/2022 rd

Sekreterare var

utskottsråd Lauri Tenhunen.

Betänkande EkUB 20/2022 rd

Reservation

Reservation

Motivering

Regeringen föreslår att lagen om temporärt bränslestöd till transportföretag ändras. Avsikten är att stödja företag som lider av de stigande energipriserna till följd av kriget i Ukraina. I enlighet med vad riksdagen förutsatte i somras utvidgas transportföretagens bränslestöd genom propositionen också till maskinföretag som också har lidit av stigande energipriser.

Riksdagen har den 28 juni 2022 godkänt den andra tilläggsbudgeten för 2022, där sammanlagt 75 miljoner euro har reserverats för bränslestödet. Enligt uppskattningar blir en betydande del av det anslag som riksdagen reserverat oanvänt då stödnivån ligger på 5 procent enligt den gällande lagen och den aktuella propositionen. Enligt arbets- och näringsministeriets uppskattning kommer 46 miljoner euro av anslaget att användas då stödnivån är 5 procent. Det är betydligt mindre än det totala anslaget.

Vi upplever att stödformer som de i propositionen bör vara undantag som man tillgriper endast i mycket exceptionella situationer, om företagens verksamhetsbetingelser av yttre orsaker har försvårats kraftigt och oväntat. De får inte bli prejudikat och skapa förväntningar för framtiden. Om och när ett stöd anses behövligt och ändamålsenligt måste det i alla fall ses till att nivån på stödet är tillräcklig.

Den plötsliga energiprishöjningen till följd av Putins anfallskrig försatte företagen i en mycket svår situation i början av året. Vi anser det vara viktigt att man håller fast vid löftet till företagen om ett stöd på 75 miljoner euro.

Tillräckliga stöd bidrar till försörjningsberedskapen

Transportföretagen och arbetsmaskinsföretagen har ont om ekonomiska buffertar. Kostnaderna påverkas i betydande grad av den kraftiga höjningen av bränslepriset. Stödet enligt propositionen underlättar situationen för de företag som drabbades av den kraftiga prishöjningen i våras innan de kunde föra över sina höjda kostnader på sina egna priser.

Vi påpekar att offentligt stöd inte är en primär åtgärd. Avsikten med stödet är inte att upprätthålla olönsam affärsverksamhet. Med beaktande av omständigheterna är stödet dock nödvändigt för att transportbranschen och arbetsmaskinssektorn, som är nödvändiga för försörjningsberedskapen, ska ha en framtid.

Vi betonar att hela budgeten på 75 miljoner euro för bränslestöd bör användas för att lindra företagens svårigheter inom sektorn. Därför föreslår vi att den procentandel som berättigar till stöd höjs från de fem procent som regeringen föreslår till åtta procent. Enligt sakkunnigbedömningar kan denna höjning göras inom ramen för anslaget på 75 miljoner euro. Det är rättvist och ändamålsenligt att använda hela anslaget.

Betänkande EkUB 20/2022 rd Reservation

Förslag

Vi föreslår

att riksdagen godkänner propositionen enligt betänkandet, men 3 § och 3 a § med följande ändringar: (*Reservationens ändringsförslag*).

Reservationens ändringsförslag

3 §

Grunderna för bestämmande av stöd

Ett företag kan för tiden mellan den 1 februari och den 30 april 2022, nämnda dagar medräknade, beviljas 8 procent i bränslestöd utgående från de kostnader exklusive mervärdesskatt som medförts för företaget av det bränsle som det köpt eller den el som det använt för transporter. Från stödet avdras stöd enligt 5 § 2 mom. 2 punkten. Stödets maximibelopp är 400 000 euro per koncern.

3 a §

Temporärt brännoljestöd för arbetsmaskinföretag

Statskontoret kan på ansökan bevilja ett företag brännoljestöd för arbetsmaskinföretag, om inget av de hinder för beviljande av bränslestöd som anges i 4 § gäller företaget.

Med arbetsmaskiner avses maskiner som körs eller förflyttas och som inte är manuella. Arbetsmaskinerna ska inte omfattas av bränsleavgiftsskyldigheten enligt bränsleavgiftslagen (1280/2003).

Företaget ska i sin ansökan uppge kostnaderna, exklusive mervärdesskatt, för sådan lätt brännolja som det köpt och använt i arbetsmaskiner under stödperioden. Ersättningen är 8 procent av de mervärdesskattefria kostnaderna. Ersättningen gäller inte kostnader för användning av brännolja vid förflyttning av arbetsmaskiner på annat sätt än med traktorer eller kostnader för användning av brännolja för uppvärmning.

Företaget ska visa att det ägt eller innehaft arbetsmaskinerna under stödperioden och att brännolja använts i dem.

Stöd vars belopp understiger 250 euro betalas inte. Om det sammanlagda beloppet av brännoljestödet och det bränslestöd enligt 3 § som ett företag ansökt om samtidigt som det ansökt om brännoljestöd uppgår till minst 250 euro, betalas stöden emellertid.

Brännoljestödets maximibelopp per koncern är 400 000 euro. Om ett företag samtidigt har ansökt också om bränslestöd enligt denna lag, kan det sammanlagda beloppet av stöden per koncern inte överstiga detta maximibelopp.

Betänkande EkUB 20/2022 rd
Reservation

Helsingfors 7.10.2022

Sanni Grahn-Laasonen saml
Pia Kauma saml
Juha Mäenpää saf
Minna Reijonen saf
Janne Sankelo saml
Veikko Vallin saf
Heikki Vestman saml